

۲۰۸۵۵۴۸

پژوهشی در آیات قرآن ③

\* آیات اخلاقی در قرآن

(ن ۱۳ تا ۲۴)

حسین مظفری مجد

|                      |                                                      |
|----------------------|------------------------------------------------------|
| سرشناسه:             | مظفری مجد، حسین، ۱۳۳۲ -                              |
| عنوان و نام پدیدآور: | آیات اخلاقی در قرآن (پند ۱۳ تا ۲۴) / حسین مظفری مجد. |
| مشخصات نشر:          | تهران: فرهنگ صبا، ۱۳۹۸.                              |
| مشخصات ظاهری:        | ۱۰۷ ص.: جدول؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.                         |
| فروست:               | پژوهشی در قرآن؛ ۳.                                   |
| شابک:                | دوره: ۷-۶۰-۶۲۳۶-۶۲۲-۹۷۸، ج. ۱، ۸-۶۳-۶۲۳۶-۶۲۲-۹۷۸     |
| وضعیت فهرست نویسی:   | فیا                                                  |
| موضوع:               | قرآن -- اخلاق                                        |
| موضوع:               | Qur'an -- Ethics                                     |
| موضوع:               | قرآن -- برگزیده ها -- ترجمه ها                       |
| موضوع:               | Qur'an .Selections --Translations                    |
| رده بندی کنگره:      | BP ۱۰۳/۳                                             |
| رده بندی دیویی:      | ۲۹۷/۱۵۹                                              |
| شماره کتابشناسی:     | ۶۰۵۲۶۲۰                                              |

■ ناشر: نشر فرهنگ صبا

■ پژوهشی در آیات قرآن

آیات اخلاقی در قرآن (پند ۱۳ تا ۲۴)

■ حسین مظفری مجد

■ چاپ و صحافی: پردیس دانش ■ چاپ اول: ۱۳۹۸

■ شابک دوره: ۷-۶۰-۶۲۳۶-۶۲۲-۹۷۸ ■ شابک: ۸-۶۳-۶۲۳۶-۶۲۲-۹۷۸

■ شمارگان: ۱۰۰ نسخه ■ قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

## فهرست

|    |                                               |
|----|-----------------------------------------------|
| ۱  | پند: ۱۳: (۷ آیه)                              |
|    | تکلیف به اندازه توانائی                       |
| ۴  | پند: ۴: (۲۴ آیه)                              |
|    | توبه                                          |
| ۱۱ | پند: ۱۵: (۶ آیه)                              |
|    | ۱- جنگ                                        |
|    | ۲- امنیت                                      |
|    | ۳- حفظ اسرار                                  |
|    | ۴- جهت جلوگیری از فتنه و فساد و جهت حفظ امنیت |
| ۱۴ | پند: ۱۶: (۱۶ آیه)                             |
|    | ۱- حق الناس                                   |
|    | ۲- حق فقیر                                    |
|    | ۳- حق مسکین                                   |
|    | ۴- حق ضعیفان                                  |
| ۱۸ | پند: ۱۷: (۷۹ آیه)                             |
|    | ۱- خوب روئی                                   |
|    | ۲- خوش رفتاری                                 |
|    | ۳- نهی از تکبر                                |
| ۳۳ | پند: ۱۸: (۳۹ آیه)                             |
|    | آخرت                                          |

- ۴۲      پند: ۱۹: (۴۸ آیه)  
دوری از شیطان
- ۵۱      پند: ۲۰: (۴۰ آیه)  
۱- دوستی با خوبان  
۲- دوستی با نیکان
- ۶۰      پند: ۲۱: (۲۴ آیه)  
حمت خدا
- ۶۶      پند: ۲۲: (۱۰ آیه)  
۱- سوگواری  
۲- قسرت
- ۶۹      پند: ۲۳: (۵ آیه)  
۱- شهادت درست دادن  
۲- نهی از پوشاندن آن
- ۷۳      پند: ۲۴: (۸۵ آیه)  
صبر و شکیبایی

۱- درود و توسل بر خدای یکتا که کمک کرد تا این کتاب (آیات اخلاقی در قرآن) پایان برسد.

۲- این کتاب را روح پاک شهدای وطنمان ایران عزیز تقدیم می‌کنم.

۳- در این کتاب کلیه آیات قرآن که در آن کلمه یا جمله و یا مفهوم و یا برداشت اخلاقی بوده، جمع‌آوری، فصل‌بندی و منظم گردیده است.

۴- تعداد کل آیات قرآن ۶۲۳۶ آیه می‌باشد.

۵- تعداد خالص آیات اخلاقی (بدون تکرارها) در قرآن ۱۶۷۷ آیه یعنی ۲۷٪ درصد کل قرآن می‌باشد.

۶- تعداد کل سوره‌های قرآن ۱۱۴ می‌باشد که در ۹۱ سوره آن آیات اخلاقی در این کتاب جمع‌آوری گردیده است.

۷- در این کتاب فقط ترجمه فارسی آیات آمده، به عبارات عربی قرآن نیامده است، و ترجمه‌ها از استاد الهی قمشاهی، استاد فاضل‌زاده خرمشاهی، استاد مصطفی رحیمی‌نیا می‌باشند.

۸- همانطوری که در سوره بقره آیه ۲۸۶ و سوره حج آیه ۷۸ آمده، اسلام دین سهل و آسانی می‌باشد و مخاطب‌های قرآن همه انسان‌ها و همه مردم هستند لذا بهتر است همه مردم بطور مستقیم ترجمه آیات را از روی ترجمه‌های خوب و جدید بخوانند و عمل نمایند تا رستگار شوند.

۹- قرآن به عنوان کتاب وحی و مقدس و اساسنامه و قانون اساسی و عملی و اجرایی کلان بیش از ۱/۵ میلیارد مسلمان در سراسر دنیا می‌باشد و معتبرترین کتابی است که در طول ۱۴۰۰ سال، صحیح و سالم و بدون هیچ گونه تحریف و جعلیات به دست ما رسیده است، لازم و ضروری است که مسلمانان **ترجمه قرآن** را به هر زبانی که می‌فهمند و تکلم می‌نمایند قرائت و مطالعه نمایند و مستقیماً بدون هیچ واسطه‌ای دستورات کلی و توان کلی و کلان قرآن را در زندگی به مرحله اجرا درآورند، بطور مثال: ما ایرانیان فارسی‌زبان به خاطر درک و فهم بهتر قرآن و اجرای دستورات آن، بهتر است در مفاصل رسمی و جمعی و عمومی و مدارس و مجالس ختم و انفرادی و اجتماعی **ترجمه فارسی قرآن** را بخوانیم تا خوبتر بفهمیم و اجرا کنیم، (اگر ایند، این قرآن را به زبان فارسی بخوانیم و بفهمیم و اجرا کنیم بهتر از اینست که ده‌ها آن را به زبان عربی بخوانیم ولی هیچ متوجه نشویم، چرا؟ چون زبان عربی را نمی‌دانیم و درک نمی‌کنیم و نمی‌فهمیم چه می‌گوید)، در ماه مبارک رمضان و در ایام سال در مساجد و محافل و منازل مسلمانان به ویژه در ایران (ختم قرائت قرآن دارند) و همه قرآن را به زبان عربی می‌خوانند ولی معنی و ترجمه و ماهم آن را درک نمی‌نمایند و به مرحله اجرا نمی‌گذارند، چه خاصیتی دارد؟ به نظر من بهتر است **ترجمه قرآن** را با دقت مطالعه نمایند و در زندگی و جامعه به مرحله اجرا درآورند، مطمئن باشند ثواب اصلی تلاوت و مطالعه قرآن اینست که **ترجمه آن** را بخوانیم و درک کنیم و در زندگی و جامعه، درست به کار ببریم، البته چون زبان وحی (عربی بوده) و قرآن به عربی نازل شده، در اجتماعات بین‌المللی و در اجتماعات حج و هرگونه جمعی که مردمان از زبان و لهجه و تکلم گوناگونی برخوردارند به خاطر [وحدت اجتماعات مسلمین] در آنجا قرآن را حتماً به عربی تلاوت نمایند.

۱۰- در طول تاریخ اسلام، [برای محفوظ ماندن قرآن از هرگونه

تحریف و جعلیات توسط دشمنان اسلام]، تمامی سوره‌ها و آیات و کلمات و حروف و حتی نقطه‌ها در تمامی سوره‌ها و در تمامی قرآن شمارش و ثبت و مضبوط گردیده است و سلامت و درستی آن مورد تأیید همگان است و خداوند در قرآن فرموده که ما این قرآن را از همه بلیات و مصائب حفظ و نگهداری می‌نمائیم.

۱۱- بن قرآنی که در دست ما است در زمان خلیفه سوم (عثمان بن عفان) جمع‌آوری گردیده و به تأیید حضرت علی بن ابی طالب (ع) و مهاجرین و انصار و حافظان کاتبان اولیه رسیده و در سال ۳۰ هجری قمری تکمیل یافته است و بهر قرآسمانی که با این قرآن مغایرت داشته، با نظارت تمامی یاران اولیه پیغمبر مهذب و نابود و سوزانده شدند.

۱۲- از زمان عثمان به بعد قرآن توسط خطاطان و خوش‌نویسان نوشته می‌شده و قرائت می‌گردیده تا اینکه چاپخانه‌ها اختراع می‌گردد و اولین چاپ قرآن در ونیز ایتالیا در ۱۵۱۶ میلادی (۹۲۷ قمری) به چاپ می‌رسد و این کار در اروپا ادامه یافته تا اینکه اولین چاپ قرآن در ایران در تبریز در سال ۱۲۴۲ قمری (۱۸۲۶ میلادی) به چاپ می‌رسد و این کار تا به امروز ادامه یافته، البته نظارت دقیق و عملی و فنی بر این کار وجود دارد.

### ۱۳- قرآن چیست؟

قرآن نام مخصوص کتاب آسمانی است و کلمه قرآن در حدیث و حدیث‌های این کتاب مقدس آمده:

شهر رمضان الذی انزل فیہ القرآن. (سوره ۲ آیه ۱۸۵)

کلمه قرآن مصدر فعل (قرأ) می‌باشد. یک معنای آن جمع کردن اشیاء با هم است و معنای دیگر آن خواندن است، یا از بر خواندن آنچه نوشته شده، یا صدای بلند یا آهسته، این کتاب آسمانی بدین نام نامیده شده زیرا جامع بهترین دستورها و آموزش‌های زندگی است و از طرف دیگر کتابی است که

باید خوانده شود و در واقع بیش از هر کتابی هم خوانده شده است که البته همه مردم باید بیشتر با ترجمه زبان تکلمی و فهم و درکشان و زبان محاوره‌ای‌شان بخوانند.

این کتابی است که از جانب خدای جهانیان فرود آمده: و انه لتنزل رب العالمین (سوره ۲۶ آیه ۱۹۲).

و وحی و الهامی است از طرف خدای عزیز حکیم: تنزیل الكتاب من الله بعزیز الحکیم (سوره ۳۹ آیه ۱).

این کتاب مقدس بر محمد نازل شد: و آمنوا بما نزل علی محمد و هو الحق من ربهم (سوره ۴۷ آیه ۲).

و این قرآن بر سبیل روح الامین بر قلب محمد نازل شد: نزل به الروح الامین علی علی مدک یكون من المنذرین (سوره ۲۶ آیات ۱۹۳-۱۹۴).

نخستین وحی قرآن در ماه رمضان بر پیامبر نازل شد: شهر رمضان الذی انزل فیہ القرآن، هدی للانس بنات من الهدی و الفرقان. (سوره ۲ آیه ۱۸۵).  
این شب به نام شب قدر نام دارد: انا انزلناه فی لیلہ القدر (سوره ۹۷ آیات ۱-۲).

قرآنی که به زبان عربی است: فاما یسرا، بلسانک لعلهم یتذکرون. (سوره ۴۴ آیه ۵۸) و انا جعلناه قرآناً عربیاً. (سوره ۲۱ آیه ۳).

## ۱۴- عناوین دیگر قرآن

این کتاب آسمانی از خودش به عناوین دیگر هم یاد می‌کند:  
**الکتاب:** (نوشته‌ای کامل) - ذلک الکتاب لاریب فیہ، لعلی للمتقین (سوره ۲ آیه ۲).

**الفرقان:** (فرق‌دهنده میان راست و دروغ) - تبارک الذی نزل الفرقان علی عبده لیكون للعالمین نذیراً (سوره ۲۵ آیه ۱).

**الذکر:** (یادآوری) - انا نحن نزلنا الذکر و انا له لحافظون (سوره ۱۵ آیه ۹).

**موعظه:** (نصیحت و پند) - یا ایها الناس قد جائتکم موعظه من ربکم (سوره ۱۰ آیه ۵۷).

**حکم:** (داوری) - و کذلک انزلناه حکماً عربیاً (سوره ۱۳ آیه ۳۷).

**الحکمہ:** (حکمت) - ذلک مما اوحی الیک ربک من الحکمہ و لاتجعل مع الله الهأ آخر فتلقى فی جهنم ملموماً مدحوراً (سوره ۱۷ آیه ۳۹).

**الهدی:** (هدایت و رهبری) - و انا لما سمعنا الهدی آمنا به (سوره ۷۲ آیه ۱۳).

**روح:** (بوهری که حیات بخش است) - و کذلک اوحینا الیک روحاً من امرنا ما کنت تدري ما الکتاب و لا الایمان و لکن جعلناه نوراً نهدي به من نشاء من عبادنا و انک مهدي الی صراط مستقیم (سوره ۴۲ آیه ۵۲).

**تنزیل:** (فرو فرستادن وحی) - انه لتنزل رب العالمین (سوره ۲۶ آیه ۱۹۲).

**البیان:** (آنچه هر چه را شرح می دهد) - هذا بیان للناس و هدی موعظه للمتقین (سوره ۳ آیه ۱۳۷).

**برهان:** (برهان) - یا ایها الناس ان جاءکم برهان من ربکم و انزلنا الیکم نوراً مبیناً (سوره ۴ آیه ۱۷۵).

**النور:** (روشنائی) - و اتبعوا النور الذی انزل معک اولئک هم المفلحون (سوره ۷ آیه ۱۵۷).

**الحق:** (راستی و درستی) - و قل جاء الحق و زهق الباطل (سوره ۱۷ آیه ۸۱).

**حبل الله:** (رشته و پیمان الهی) - و اعتصموا بحبل الله جمیعاً و لاتفرقوا (سوره ۳ آیه ۱۰۲).

## ۱۵- تقسیم بندی قرآن + شیوهی جمع آوری قرآن

قرآن به یکصد و چهارده فصل یا سوره تقسیم شده است. کلمه سوره را از خود قرآن گرفته اند (سوره ۲، آیه ۲۳) و شاهد باید گواهی می دادند که آنچه آورده اند از جمله آیاتی بوده که به پیامبر عرض و در حضور آن حضرت نوشته شده بود. و زید بن ثابت گفته است: من آخر سوره «براءت»

را نزد ابی خزیمه یافتیم و نزد غیر او نبود. و من گفته ابی خزیمه را قبول کردم به جهت آنکه پیامبر شهادت او را برابر با شهادت دو نفر می‌شمرد<sup>۱</sup> ولی عمر که آیه رجم را آورد آن آیه نوشته نشد زیرا عمر آیه نامبرده را تنها آورده بود. زید پس از این جمع‌آوری نخستین نسخه قرآن را به ابوبکر تسلیم کرد. ابوبکر آن را نزد خود نگاه داشته بود و هنگام وفاتش آن را مانند تاج بلافت به عمر تسلیم نمود. وقتی که عمر فوت کرد چون تکلیف جانشین و معلوم نبود نسخه قرآن را به دخترش حفصه همسر پیغمبر اکرم سپردند. این یک نسخه قرآن در اختیار حفصه بود ولی در نسخه‌های دیگر و قطعات قرآن و آیه‌هایی که در دست مردم بود اختلافات بسیار قرائتی دیده می‌شد. در زمان بین خلافت ابوبکر و عثمان که دوره خلافت عمر باشد در امر قرآن اقدامی تازه انجام نداشت.

### ۱۶- پیشنهاد حدیقه در جمع‌آوری قرآن در زمان عثمان

عثمان به آن ترتیب معروف به خلافت رسید و در آن وقت نفوذ اسلام در کشورهای مختلف بسط و توسعه یافته بود به تدریج در متن آیه‌ها و قطعات قرآن که از سینه‌ها خارج شده و در صورت کتاب درآمده بود این اختلاف نسخه‌ها و آیه‌ها بیشتر می‌شد. در سال ۳۷ هجری حدیقه - دوست رسول الله و فاتح همدان وری و دینور که در ارمینیه و آن بایجان جنگ کرده بود و قرائت‌های مختلف شامی و عراقی و حجازی را شنیده و از اختلاف میان آنها وحشت‌زده شده بود - از عراق آمد و از عثمان درخواست که به وسیله قراء و کتاب و وحی که هنوز چند نفری از آنها باقیمانده بودند اقدام در رفع این اختلاف و جمع‌آوری کامل قرآن بکند پیش از آنکه در قرآن هم همان اختلافی پیدا شود که یهود و نصاری در کتاب خود پیدا کردند.

۱. از کتاب «تاریخ جمع قرآن» اثر دکتر جلالی‌نائینی، صفحه ۴۳، سطر ۱۰، که ایشان از کتاب «المصاحف» عبدالرحمن حاطب آورده است.